

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOFs fylkeslag
Landsstyret
Sentralstyret
Fuglestasjoner
M.v.

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308
Bank 7058.05.99611
leder@nofoa.no
www.nofoa.no

Oslo, 15. januar 2008

Vedrørende nasjonalt rapportsystem for artsobservasjoner

INTRODUKSJON

Et samlet rapportsystem er svært etterlenget i Norge. NOF holdt et faunistisk seminar i oktober 2007, nettopp for å belyse og diskutere dette temaet. Ingenting ble vedtatt eller konkludert under seminaret, men det fremkom et meget klart behov for å i fellesskap finne retningslinjer. Styret i NOF OA (inkl. noen andre) sendte derfor, den 15. desember 2007, et brev til NOFs fylkeslag og til landsstyret om «*NOFs posisjon overfor Artsdatabanken*», hvor vi etterlyste denne videre diskusjonen.

Når ser det ut til at det motsatte skjer. Fortgangen i NOFs samarbeid med Artsdatabanken går så hurtig at vi føler at behovet for videre debatt blir overkjørt.

Vi er noe forbauset over at vi ble invitert til seminaret for å demonstrere NOF OAs rapportsystem, mens NOF allerede før seminaret hadde begynt sitt samarbeid med Artsdatabanken. Hva var så hensikten med seminaret? Skulle det ikke være utgangspunkt for videre felles diskusjon først?

Vår bekymring er nå ytterligere forsterket. NOF sendte et brev den 9. januar i år, om et møte den 21.–22. januar hos Artsportalen hvor NOF skal delta. I brevet ber NOF om tilbakemeldinger fra fylkeslag, lokallag og medlemmer i forkant av dette møtet. Hva slags tilbakemeldinger ønskes? En så viktig sak som dette gis en svarfrist kortere enn en høringsfrist! At vi NOF-medlemmer skal sitte på hver sin kant og på 10 dager komme med fornuftige konklusjoner sier seg selv ikke er mulig. NOF må bremse et par hakk, det må vi ta oss tid til.

Før NOF innleder noe som helst samarbeid med Artsdatabanken, er det mye som må være diskutert, behandlet og avgjort i alle lag og avdelinger, samt i fellesskap. Alle viktige punkter og fallgruver må gjennomgås i detalj. Vi blir anbefalt å surfe litt rundt i svenske Svalan. Hvorfor skal man stirre seg blind på Svalan? Hva slags teknisk innsikt vil det gi? Hvilken kjennskap vil det gi til Artsportalens planer? Hvilken informasjon vil det gi om hvilken forhandlingsposisjon NOF har tenkt å ha som grunnlag for samarbeidet? Under det faunistiske seminaret forklarte John Atle Kolås fra Artsdatabanken at det IKKE var snakk om å overføre Svalan til Artsportalen, men at deler av Svalan skulle ligge til grunn for Artsportalens eget produkt.

Men lenge før vi kommer til dette stadium, må følgende være behandlet og vedtatt:

- 1. Ønsker vi i NOF et rapportsystem innenfor eller utenfor NOF?**
2. Hvis innenfor, da svekker NOF disse mulighetene ved å samarbeide med Artsdatabanken på premisser vi vet altfor lite om. Vi må ta oss den tid som er nødvendig for å utarbeide retningslinjene.
3. Hvis utenfor, da må det til en svært viktig behandlingsrunde om hvordan NOF har tenkt å verne om verdien av fugleobservasjoner. Hvis ikke risikerer NOF å motarbeide seg selv.

Punkt 1. ovenfor er det primære utgangspunktet for alt videre arbeid mot et felles rapportsystem. Dette spørsmålet er NOFs kanskje viktigste holdningssak på mange tiår. Saken har ikke stått på agendaen på senere års lands-, landsstyre- eller sentralstyremøter.

For videre vurdering gjelder følgende hovedtemaer:

- a. Eierskap og råderett over fugleregistreringer.**
- b. Oppbygging av foreningsvirksomhet og medlemsrekruttering.**

Vi kan også vinkle problematikken på følgende måte:

I. Hvilke fordeler har NOF ved å bygge opp et fugleregistreringssystem innenfor foreningen?

II. Hvilke fordeler har NOF ved å «outsourc» fugleregistreringene?

Punkt II. er enkelt å svare på:

- NOF sparer penger på å slippe å bygge opp ett eget system
- NOF sparer arbeid med å slippe å håndtere fugleregistreringer

– Er dette forenlig med NOFs målsetning? Vi kan spare enda mer penger og arbeid hvis vi slutter å rekruttere nye medlemmer, slutter å holde ekskursjoner og turer og annen foreningsvirksomhet.

Punkt I. er også enkelt å svare på, men listen blir jo meget lenger:

VERDIEN AV REGISTRERINGER

I vårt forrige brev fokuserte vi på verdien av ornitologiske registreringer. Artsdatabanken får neppe inn data fra fuglestasjoner eller faste tellingsoppdrag hvis det ikke kompenseres økonomisk for dette. Og hva med medlemmene og andre observatører? Jeg tror de fleste villig vil gi sine observasjoner til foreningen, da vet man også at verdien av dette blir forvaltet og kommer forhåpentlig naturen til gode. Hva har vi for garantier for at verdien forvaltes til naturens beste hvis registreringene skjer utenfor foreningen? Hva hvis staten kom med et nasjonalt fotoregister, hvor alle fotografer måtte legge ut sine bilder vederlagsfritt? Eller musikkkomposisjoner? Det ville blitt motarbeidet med alle midler!

Vi trenger å verne om verdien av ornitologiske registreringer, fordi det gir oss kapital til å drive et aktivt naturvern! Offentlig driftstøtte er bare for brødsmuler å regne, sett i sammenheng. Vi må ikke akseptere at Artsdatabanken tar fra oss denne verdien!

Som eksempel på vern av råderett nevner vi Østensjøvannet i Oslo. Foreningen Østensjøvannets venner finansierer en stor del av sitt vernearbeid ved årlige tellinger. Disse dataene holder foreningen tett til seg. I disse dager lager vi en portal fra NOF OAs observasjonsside til Østensjøvannets hjemmeside. I avtalen ligger at alle observasjoner som registreres i vår database gjeldende Østensjøvannet også vises automatisk og øyeblikkelig på Østensjøvannets hjemmeside. Dog – de faste tellingene filtreres vekk fra visningen, men kan hentes ved passordbeskyttet innlogging av telleansvarlig for bruk i telle- og statistikkarbeidet. Samlet årsstatistikk for Oslo og Akershus tar uansett med disse dataene, slik at den generelle statistikken blir mer riktig. Dette er bare ett eksempel på fordeler ved å drifte sitt eget system – det kan tilpasses og skreddersys etter behov, og råderetten og forvaltningen av den økonomiske verdien går ikke tapt.

VERDIEN AV FORENINGSARBEID

Dette er et minst like viktig argument for å ikke la registreringsdelen slippe ut mellom fingrene. Kanskje til og med enda viktigere. På landsmøtet 2007 ble det diskutert en del om hvor viktig det er å bygge opp foreningen ved rekruttering. For å stille sterkt i kampen om fugle- og naturvern, trenger vi mange medlemmer. Det er fra denne medlemsmassen som de faglige ekspertene kommer.

I NOF OA driver vi meget aktivt med å bygge opp foreningen til nye høyder. Resultatmessig er vi svært fornøyd. Årsaken er å finne i flere og større vervekkampanjer, utvidet program, kursing etc. Aktivitetene er lagt opp til høy bruk av Internett, og det har vist seg være meget effektivt.

Etter hva vi kan lese fra NOFs brev om samarbeidet med Artsdatabanken, ser vi sterke signaler om at dette vil *svække* vårt arbeid med å bygge opp fylkeslaget. Her må NOF forstå at i arbeidet med vern av fuglene og deres miljø inngår å gi all mulig støtte for at NOF og fylkeslagene vokser seg sterkere. Aktivt vernearbeid som ikke tar for seg medlems- og rekrutteringsdelen på riktig måte kan virke mot sin hensikt. Vi i NOF OA kan ikke akseptere at NOF driver en politikk som motvirker vårt foreningsarbeid.

NOF OAs nye hjemmeside har vært i drift siden 25. september 2006. Den gang i første beta-versjon, men likevel kommer nå absolutt hver eneste innmelding direkte via hjemmesiden. Vi har fått nesten 200 nye medlemmer siden 2006, og det melder seg hele tiden inn nye!

– *Hva er årsaken til den kraftige økningen?*

Dette er selvsagt et resultat av mange faktorer. Vi har intensivert vårt arbeid utad, både aktivtetsmessig og foreningen har også en svært gjennomarbeidet profil. Her står hjemmesiden som en sentral samlingspunkt. De to viktigste faktorene er **registreringsdelen for fugl** og **medlemsfordeler** (delvis knyttet til registrering- og observasjonssidene, selv om hvem som helst kan rapportere til vårt system).

Brukerne (medlemmer og andre) har ett innloggingssted for alle aktivitetstyper. En av de aller viktigste årsakene til å besøke hjemmesiden er for å registrere eller se fugleobservasjoner. For mange brukere er det nettopp her som valget står om de vil bli medlem eller ikke, fordi de ser all foreningsaktivitet, og ser hvilke ekstra fordeler de får ved å melde seg inn i foreningen.

Ved at både medlemmer og andre skal gå til et helt annet sted for å registrere sine ornitologiske funn, mister vi en av de virkelig store byggesteiene i vårt foreningsarbeid. Vi risikerer å miste potensielle medlemmer, hvis de skal gå et annet sted for å publisere sine funn. Det eneste fornuftige er at NOF lager en avtale med Artsdatabanken om at ornitologiske registreringer foregår via NOF. Vi er redd for at NOFs begynnende samarbeid med Artsdatabanken har begynt i feil ende, og at vi mister denne meget viktige byggesteinen.

For å vise hvor enormt mye dette betyr, har undertegnede tatt noen skjermkudd fra NOF OAs hjemmeside. Grafene viser blant annet måneds- og årsstatistikk over antall observasjoner for årene 2000 og til i dag, av tre vanlige arter – stokkand, løvsanger og sivspurv – samt en for Oslo og Akershus mindre vanlig art. Vi ser meget klart hvordan antall observasjoner av de mer vanlige artene nærmest har eksplodert siden det nye rapportsystemet ble tatt i bruk i september 2006, med opp til seksdobbel rapporteringshyppighet:

Statistikk over observasjoner av stokkand																	
År	Første obs	Siste obs	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt	LRSK	H
2008	TEB 1. jan	JRP 13. jan	18												18		
2007	JMM 1. jan	GRO 30. des	41	34	100	112	105	28	14	28	60	59	36	42	659		
2006	GEF 4. jan	CLO 31. des	6	11	7	41	31	25	6	11	9	50	70	44	311		
2005	RHO 2. jan	CLO 31. des	13	2	20	21	29	3	6	10	6	11	9	8	138		
2004	AAN 2. jan	AAN 14. des	3	1	12	24	10	7	5	7	7	12	12	4	104		
2003	KJO 7. jan	SRI 31. des	2	12	8	6	5	1	3			4	1	3	48		
2002	FGU 2. jan	ROL 1. nov	6	1	13	17	13		5	2	1	4	1		63		
2001	PGY 1. jan	HBI 16. des	3	1	5	4	5	6	11	2	2	7	5	5	56		
2000	FJA 21. mar	SDA 15. apr			1	4									5		

Statistikk over observasjoner av løvsanger																	
År	Første obs	Siste obs	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt	LRSK	H
2007	SDA 17. apr	HBI 7. okt				38	82	22	11	23	9	2			187		
2006	MBR 23. apr	ERO 21. okt				16	18	15	2	5	2	2			60		
2005	LEJ 19. apr	ERO 17. sep				16	16	1		10	3				46		
2004	GEF 18. apr	ERO 2. sep				11	6	1		1	1				20		
2003	GEF 23. apr	HBI 29. mai				10	9								19		
2002	HBI 24. apr	HFA 1. okt				9	8				1	1			19		
2001	ØHA 28. apr	THE 22. aug				4	12			2					18		
2000	FNB 23. apr	KEI 27. apr				6									6		

Statistikk over observasjoner av sivspurv																	
År	Første obs	Siste obs	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt	LRSK	H
2007	JMM 3. mar	PGY 31. des			41	50	47	17	7	8	30	23	1	4	228		
2006	ERO 4. jan	HBI 17. des	2	1	2	44	15	15	2	6	9	20	2	2	120		
2005	PGY 22. jan	SRI 22. des	2	2	17	10	8	5	1	7	5	3	2	1	63		
2004	PGY 1. jan	KHS 20. des	2	1	11	13	8	3			3	4	4	4	53		
2003	THE 14. mar	JST 27. des			12	3	3	1					2	3	24		
2002	ROL 3. mar	GSA 19. okt			15	6	11			1		1			34		
2001	PGY 1. jan	TOV 14. des	3	3	8	8	3	1	2				6	4	38		
2000	PGY 19. mar	THE 8. apr			4	2									6		

Det er flere fuglekikkere nå, sier kanskje noen. Jo, men ikke i tilsvarende grad. Ser man på mer sjeldne arter, finner man at antall observasjoner faktisk er ganske jevnt fordelt mellom den gamle hjemmesiden (rapporteringer via e-post) og den nye (hvor man selv publiser i et databasesystem):

Statistikk over observasjoner av vannrikse																	
År	Første obs	Siste obs	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt	LRSK	H
2008	JMM 1. jan	JMM 1. jan	1												1		
2007	JMM 1. jan	PGY 31. des	3	1	6	9	5	5	1	1	5	6	6	5	53		
2006	JMM 1. jan	JMM 31. des	5	2	1	6	15	5	4	4	1	1	2	10	56		
2005	KJO 3. jan	JRP 30. des	2		5	17	31	14			3	6	8	4	90		
2004	OSK 18. jan	AAN 27. des	1			4	5	11	3	1		4	6	1	36		
2003	THH 25. mai	ØHA 29. jun					2	5							7		
2002	PGY 1. jan	GHA 7. nov	4	1	8	8	7	12	6	3	7	2	1		59		
2001	GSA 1. jan	FMU 31. des	3	2	2	8	3	10	1	1	1	5	10	10	56		
2000	TEB 9. apr	KKN 31. mai				5	5								10		

Det gir altså en enorm «boosting» av medlemsantall, ornitologisk aktivitet, antall publiseringer og annet, ved å drifte sitt eget system. Hvis rapporteringsdelen plukkes helt bort fra systemet og bare viser de observasjoner som registreres direkte til Artsdatabanken mister man noe meget verdifullt.

Vi jobber hele tiden med tilpasning og videreutvikling slik at medlemsaktiviteten holder et høyt nivå, og slik at gjestebesøkere og -brukere ser fordelene ved å være medlem, og melder seg inn i foreningen. I skrivet fra NOF står det nevnt at resultatene fra Artsdatabankens rapportsider kan synliggjøres på eksterne nettsteder. Hvilken kontroll har vi av dette? Hvordan kan vi fortsette å bygge opp våre medlemsfokuserede fordeler når vi ikke kan kontrollere inn-dataene?

Brevet fra NOF nevner at det i Artsportalen vil være personlige dagbøker, observasjons- og artslisters, gallerier m.m. Fint nok, men alle disse tingene kan bygges opp i flere trinn – hvor medlemmer i NOF alltid har flere fordeler. Det er noe man får fordi man betaler medlemsavgift. Ved å bygge opp disse fordelene i sitt eget system, kan vi også tilpasse oss og være fleksible på en helt annen måte. Det ligger mer i vår interesse enn i Artsdatabankens å lage eksempelvis mer avanserte bildefunksjoner og generering av offisielle turreferater enn hva vi foreløpig har lest i spesifikasjonene for det andre systemet.

HVA BØR/MÅ VI KREVE?

- Vi i NOF OA stiller som et *ufravikelig krav* at valg av fremtidig rapportsystem for fugl tas opp til en meningsfylt og fruktbar debatt innen NOF, slik at man unngår forhastede beslutninger av kun et fåtall i NOFs sentrale ledelse – noe man kan komme til å angre på i ettertid.
- Vi i NOF OA stiller som *krav* at NOF legger all sin energi i å utarbeide en avtale med Artsdatabanken om at ornitologiske registreringer skjer via NOF som eneste valg. Det kommer NOF, fylkeslagene og medlemme – og andre (!) – mest til gode.
- Et *akseptabelt alternativ* er at de fylkeslag som per i dag har gode rapporteringssider videreutvikler disse og at rapporteringer fra disse fylkene skjer via fylkeslagenes sider.
- Et *mindre akseptabelt alternativ* er at man kan velge fritt om man vil legge inn rapporter via Artsportalen eller fylkeslaget. Da risikerer man dessuten statistikk inneholdende dobbeltregistreringer, fordi:

NOFs absolutte minstekrav må først og fremst være å få en avtale med Artsdatabanken om kravspesifikasjoner for henting av data fra eksisterende rapporteringssteder. Da vil ikke løpet være kjørt, og NOF har da fortsatt mulighet til å være fleksibel i valg av løsninger i NOFs regi.

KONKLUSJON

Vi i NOF OA kommer uansett til å videreutvikle og bruke vårt rapportsystem. Per i dag har vi 80.000 observasjoner i databasen. NOF bør støtte slike tiltak, ikke motarbeide de. I løpet av en tiårsperiode har det poppet opp en masse registreringssystemer her i landet. Nesten alle er utarbeidet på private initiativ i ren frustrasjon over at det ikke har funnets et nasjonalt alternativ. Dette må NOF ta selvkritikk for – det har ikke manglet på tilbud, forslag og innsatsvilje. NOF har i stedet avslått mange tilbud. Vi leser Oskar K. Bjørnstads innlegg på birdlife.no hvor han skriver om tidlige forsøk på å få NOF med på banen. I e-post fra et annet fylkeslag blir vi fortalt at NOF tidligere har ytret at de ikke har penger til å utvikle sitt eget system. Minst to fylkeslag har oppfordret NOF til å støtte NOF OAs system, og sist sommer skrev styret i NOF OA (uten undertegnede, som følte seg inhabil) et brev til NOF med anmodning om å støtte vårt system. Vi fikk skriftlig svar om at dette var uinteressant, selv om NOF ikke en gang har sett på vårt system i detalj. Svaret kom for øvrig to måneder *før* vi ble invitert til å vise vårt system på det faunistiske seminaret. Så hva hadde vi egentlig der å gjøre?

Det er nærliggende å føle at NOF nok en gang vil frasi seg jobben med å bygge opp sitt eget system, ved å gi fra seg hele den verdifulle registreringsdelen til Artsdatabanken, noe NOF OA finner uakseptabelt. Også under faunaseminaret fikk vi høre at NOF ikke hadde økonomiske midler til sitt eget system. Dette virker merkelig. Med rett ånd for vern og foreningsarbeid er det fullt mulig å utvikle et fullgodt system inneholdende langt mer enn bare fugleregistreringer innenfor akseptable rammer.

Mvh
for styret i NOF OA

Håkan Billing